

Amerika Birleşik Devletleri Bilgi Politikası*

Hatice Gülşen Birinci**

Öz

Bu çalışmada genel olarak bilgi politikası kavramı, tanımı, unsurları ve tarihsel gelişimine kısa bir giriş yapıldıktan sonra Amerika Birleşik Devletleri (ABD), bilgi kaynakları, bilgi hizmetleri, bilgi sistemleri, bilgi altyapısı ve bilgi politikaları üzerinde durulacaktır.

Giriş

Geçmişten günümüze pek çok tanım ile açıklanan bilgi politikası bilginin üretilmesine, yönetilmesine, işaretlenmesine ve kullanılmasına öncülük eden; birbiri ile ilişkili kanun, yönetmelik, yönerge, iç tüzük, kural ve yargı kararları ile uygulamaları düzenleyen politikalar (McClure ve Dugan, 1996, s. 216). Bilgi politikası aynı zamanda, şirket, organizasyon, enstitü ve ya hükümet tarafından, bilgi kaynakları ve bilgi teknolojilerinin hareket planı ve ya prensiplerinin yönetimini (Reitz, 2009) ve enformasyon kaynaklarının depolanması, hizmetlerin kullanımının ve değişiminin standartlarının ya da sınırlarının oluşturulması alanındaki politikaları da içeren (De Beer, 2005, ss.53-54, aktaran; Toplu, 2006, s. 133) program ve strateji geliştirmek için rehberlik sağlayan bir başvuru aracıdır (Montviloff (1990, s. 7).

Bilgi politikasının temel amacı, ülkede var olan, üretilen ve üretilecek olan bilginin sosyo-ekonomik ve bilimsel açıdan rasyonel bir biçimde kullanılması için uygun zemini hazırlamaktır (Hız, 2005, s. 281).

* 45. Kütüphane Haftası'nda bildiri olarak sunulmuştur.

** Kültür ve Turizm Uzman Yardımcısı, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı.
e-posta: gulsen.birinci@kultur.gov.tr

Bilgi politikasının, bilginin ve bilgi kaynaklarının toplumsal hayatın bir parçası halini almasıyla birlikte ortaya çıktığını ve ihtiyaçlar doğrultusunda değişerek geliştiğini söylemek mümkündür.

Duff (2004, s. 72), bilgi politikasının başlangıcını ABD ve İngiltere'deki gelişmeleri göz önüne alarak açıklar. 1948 yılında İngiltere'de D.J. Urquart tarafından kütüphanelerarası ödünç verme sisteminin kurulması ve British Library'nin bilim ve teknik bilgi alanındaki yayın ile ilgili sorunların giderilmesi için etkinlik göstermesinin istenmesi bu alandaki ilklerdendir. ABD'de ise 1963 yılında Weinberg tarafından hazırlanan rapor bilgi politikasının ilk basılı hali ve başlangıcı olarak kabul edilmektedir.

1960'lı yılların sonunda Sovyetler Birliği'nde *Bilimsel ve Teknik Enformasyon Sistemi* kurulmuştur.

1970'li yıllarda Federal Almanya Cumhuriyeti'nde *Institute for Documentation*, Fransa'da *International Mission for Scientific and Technological Information*, Japonya'da *The Japan Information Center of Science and Technology* ve Hindistan'da *National Information System for Science and Technology* kurulmuş, ülke kalkınmasında gerekli bilimsel ve teknik bilginin sağlanması konusunda politikalar belirlenmesi ve ilgili kurumlar arasında işbirliği ve eşgüdümün sağlanması amaçlanmıştır (Gray, 1988, ss. 17-78, aktaran; Toplu, 2006, s. 137).

Ulusal düzeyde bilgi politikaları çalışmaları yanında uluslararası kuruluşlar ve meslek kuruluşlarının da çalışmaları alanında ise OECD, UNESCO ve IFLA başta olmak üzere çalışmalar yapıldığı görülmektedir. 1964 yılında OECD tarafından, üye ülkelerin bilgi politikalarının oluşumunu teşvik ve öncülük etmek için Information Policy Group oluşturulmuştur. UNESCO 1971 yılında uluslararası bilgi akışını sağlamak ve işbirliğini gerçekleştirmek amacıyla United Nations International Scientific Information System (UNISIST) programı hayata geçirilmiş, 1974 yılında ise National Information System (NATIS) programı uygulamaya koyulmuş ve 1976 yılında ise General Information Program (GIP) geliştirilmiştir (Toplu, 2006, s. 138).

1990'lı yıllar ise bilgi politikası açısından yeni bir dönemin başladığı ve bilgi politikasına yaklaşımda önemli değişikliklerin yaşandığı yıllar olmuştur. Teknolojinin gelişmesi ve bilgi bilimleri alanına bu gelişmelerin hızla yansması sonucunda basılı kaynakların bilginin tek yayın aracı olmaktan çıkmasıyla bu alandaki hizmetlerin ve politikaların gözden geçirilmesi hatta yeniden yapılması gereği doğmuştur.

Internet'in kullanılmaya başlamasıyla, mikrofilmden CD-ROM'lara geçiş yapan kullanıcıyı yine de bilgi merkezine bağlayan hizmet artık elektronik ortamlarla birlikte yer ve zamandan bağımsız bir hal almıştır. Bu da bilgi politikasının unsurlarının belirlenmesinde önemli bir etken olmuştur.

Sağsan (2001, ss.3-9) ulusal bilgi politikasını oluşturan temel unsurları 7 başlıkta toplamaktadır. Bunlardan ilki bilgi kullanıcılarıdır. Bilgi kullanıcıları herhangi bir alanda herhangi bir şekilde bilgiye ihtiyaç duyan kişi olarak tanımlanmaktadır ve bilgi politikasının başlangıç aşamasını oluşturmaktadır. İkincisi bilgi mevzuatıdır. Bilgi ile ilgili mevzuat bilgi politikasının yasal desteği ve başarıya ulaşmasındaki en önemli etkenlerden biridir. Bir diğer unsur ulusal bilgi alanında faaliyet gösteren nitelikli insan gücü varlığı olarak tanımlanabilecek olan bilgi ile ilgili insan gücüdür. Dördüncüsü bilgi teknolojileridir. Bilgi hizmetleri alanında önemli bir yer tutan bilgi teknolojileri her türlü sayısal, görüntülü, metin ve sesli bilginin elektronik ortamlar tarafından depolanması, işlenmesi ve hizmete sunulması olarak tanımlanabilmektedir. Beşincisi bilginin maliyetidir. Ulusal bilgi politikası oluştururken iki tür maliyet analizi yapılmaktadır. Birincisi bilgi politikasının oluşturulmasının maliyeti, ikincisi bilginin üretimi, yayımı ve hizmetleri ile ilgili maliyettir. Bilgi ile ilgili örgütlenme ve organizasyon da bilgi politikasının bir diğer unsurudur. Bunlar gelişmiş ülkelerde merkezi (ulusal düzeyde) ve kurum içi (kurumsal düzeyde) olmak üzere iki şekilde yapılmaktadır. Unsurlardan sonuncusu bilgi ile ilgili kuruluşlar arası işbirliğidir. Kurumsal, ulusal ve uluslar arası düzeyde işbirliği bilgi politikasının başarısı için kaçınılmazdır.

Bilgi politikası bölgesel, ulusal ve uluslar arası düzeyde tanımlanabilir. Asıl olan gerçekçi düzeyde tanımlanabilmesidir.

ABD Bilgi Politikası

Değişen dünyayla birlikte bireysel ve toplumsal bilgi ihtiyaçları da değişmiştir. Bearman (1986, s. 106) her bilgi politikası çalışmasının hem bireysel hem toplumsal bilgi gereksinimlerinin dikkatlice incelenerek yapılması gerekliliğini vurgulamaktadır ve böylece toplumsal ve bireysel bilgi ihtiyaçları dikkate alınarak yönetilecek bir bilgi politikası geliştirilebileceğini ifade etmektedir. ABD bilgi politikasının

şekillenmesindeki faktörleri nüfus yönelimleri, teknolojik gelişmeler, ekonomik faktörler, tüketici eğilimleri ve bilgi uzmanlığı olarak sıralamak mümkündür (Bearman, 1986, s.106). Bilgi politikasının şekillenmesindeki temel sorunlar ise teknolojik, ekonomik, sosyo-kültürel ve politik sorunlardır (Beraman, 1986, s.111).

Bilgi Kaynakları

Bilgi kaynakları bir ülkenin bilgi politikasının varlığının ve öneminin anlaşılabilmesi açısından en önemli unsurlardan biridir. Akademik kütüphaneler ABD’de Kongre Kütüphanesi’nden sonra halk kütüphaneleri ile birlikte kaynak sayısı açısından en önemli kütüphanelerdir. ABD genelinde 2006 yılı itibarıyla akademik kütüphanelerdeki kitap ve diğer basılı dokümanların sayısı 1.015.657.807, mikrofilmlerin sayısı ise 1.166.295.781’dir (Tablo 1) (Academic Libraries, 2006 s.8)

(Tablo 1): Akademik Kütüphanelerdeki Kaynak Sayıları

Kaynak	Sayı
Kitap ve diğer basılı dokümanlar	1.015.657.807
E-kitaplar	64.365.781
Mikrofilmler	1.166.295.781
Sürelî Yayınlar	16.361.013
Görsel- İşitsel Materyaller	99.214.757
Elektronik Kaynaklar	3.876.327

Kütüphanelerdeki bilgi kaynakları incelendiğinde CD-ROM’ların önemli bir yer tuttuğu görülmektedir. Ülke genelinde üniversite kütüphaneleri başta olmak üzere kütüphanelerdeki CD-ROM sayısı beş milyona yakındır (Tablo 2) (Global Library Statistics, 2003, ss.1-18). Halk kütüphanelerindeki görsel işitsel materyal sayısı ise 86.500.000’dir (Public Libraries Survey, 2008, s. 5).

(Tablo 2): CD-ROM Sayıları

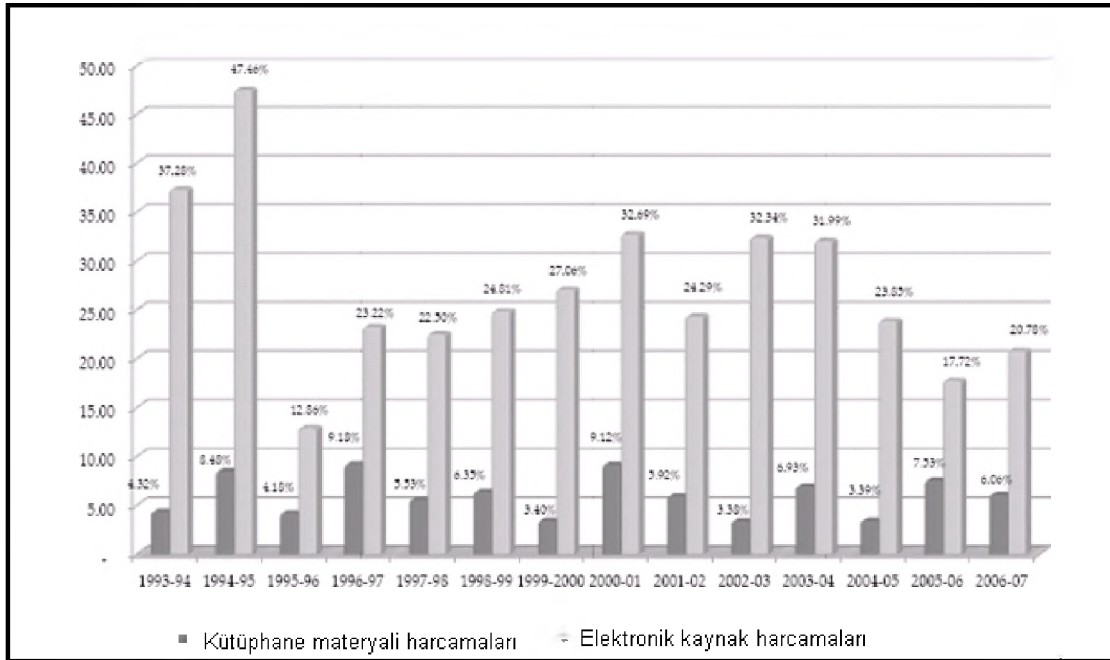
Kütüphane	Sayı
Halk Kütüphaneleri	1.148.788
Üniversite Kütüphaneleri	3.473.225
Okul Kütüphaneleri	389.732
Millî Kütüphane	17.461

2006 yılı verilerine göre cilt bazında ABD'nin en büyük kütüphanesi Kongre Kütüphanesi'dir. Bunu Harvard Üniversitesi Kütüphanesi ve Boston Halk Kütüphanesi takip etmektedir (Ala.org, 2006) (Tablo 3).

(Tablo 3): Koleksiyon Sayısına Göre ABD'de İlk 100 Kütüphane Sıralaması

Sıra	Kütüphane	Koleks
1	Kongre Kütüphanesi	32.124.
2	Harvard Üniversitesi Kütüphanesi	15.826.
3	Boston Halk Kütüphanesi	15.686.
4	Yale Üniversitesi Kütüphanesi	12.368.
48	Florida Üniversitesi Kütüphanesi	4.178.3
73	St. Louis Halk Kütüphanesi	3.369.5
100	MIT Kütüphanesi	2.807.5

Elektronik kaynakların bilgi hizmetlerinde önemli bir yer tutması ile birlikte kütüphane harcamalarının önemli bir kısmını elektronik kaynakların oluşturduğu görülmektedir (Grafik 1). Akademik kütüphanelerde elektronik kaynak harcamaları materyal harcamalarının 2 veya 10 kat arası değişen oranlardaki kısmını oluşturmaktadır (ARL Statistics, 2008, s. 19).

(Grafik 1): 1993–2007 Yılları Arası Kütüphane Materyali ve Elektronik Kaynak* Harcamaları

* ARL Statistics, 2008, s. 19.

Bilgi Hizmetleri

Bilgi hizmetleri alanında ilk akla gelen bilgi merkezleridir. 2006 yılı ALA istatistiklerine göre ABD’de toplam 123.119 kütüphane bulunmaktadır (Ala.org, 2008). Bunların 99.783’ü okul kütüphanesi, 9.198’i halk kütüphanesi, 3.617’si ise akademik kütüphanedir (Tablo 4).

(Tablo 4): Türlerine Göre Kütüphane Sayıları

Kütüphane	Sayı
Halk Kütüphaneleri	9.198
Akademik Kütüphaneler	3.617
Okul Kütüphaneleri	99.78
Özel Kütüphaneler	9.066
Kuvvet Kütüphaneleri	296
Meclis Kütüphaneleri	1.159
Toplam	123.1

Bilgi hizmetlerinde çalışan toplam personel sayısı kütüphaneler bazında 327.354’tür (Ala.org, 2008). En fazla kütüphaneci istihdamı ise 50.553 ile okul kütüphanelerindedir (Tablo 5).

(Tablo 5): Türlerine Göre Kütüphane Personeli Sayıları

Kütüphane Sayısı	Kütüphaneci Sayısı	Destek Personel Sayısı	Toplam
Akademik	26,469	67,121	93,590
Halk	45,354	92,501	137,855
Devlet Okulu	50,553	30,785	81,338
Özel Okul	11,060	3,360	14,420
BIA Okul	88	63	151
Toplam	133,524	193,830	327,354

Kütüphane kaynaklarının kütüphanelerarası ödünç verme sistemi ile kullanıcılarının bilgi gereksinimleri önemli ölçüde karşıladıkları bilinmektedir. Özellikle halk ve okul kütüphaneleri bu alanda oldukça etkin çalışmaktadır. 2004 yılında akademik kütüphanelerden toplam karşılanan istek sayısı 21.066.916 olurken 2006 yılında halk kütüphanelerinden karşılanan istek sayısı ise 86.752.000 olarak gerçekleşmiştir (Tablo 6) (Academic Libraries, 2006, s. 4, Public Libraries, 2008, s. 40).

(Tablo 6): Akademik Kütüphaneler ve Halk Kütüphanelerinde Ödünç Verme

Akademik Kütüphane	Sirkülasyon		Kütüphanelerarası Ödünç Verme		
	Genel	Rezerv	Verilen	Sağlanan	
Kütüphane Sayısı	3,617	144.119.450	43.116.990	10.801.531	10.265.385

Halk Kütüphanesi	Genel Koleksiyon		Kütüphanelerarası Ödünç Verme		
	Genel	Sirkülasyon	Verilen	Sağlanan	
Kütüphane Sayısı	9,198	807.200.000	2.101.533.000	43.701.000	43.051.000

Akademik kütüphaneler için 2005 yılında ayrılan bütçe 6.234.191.386 dolardır (Census.gov, 2005). Bütçenin en büyük kalemini personel giderleri oluştururken ikinci sırada bilgi kaynakları kalemi gelmektedir (Tablo 7).

(Tablo 7): Akademik Kütüphanelere Ayrılan Bütçe ve Kalemlere Göre Dağılım

Personel Giderleri	Bilgi Kaynakları	Diğer (Yazılım, Donanım, Konsorsiyum...)	Toplam
3.102.560.577\$	2.375.484.525\$	756.146.734\$	6.234.191.83

Sürelî yayınlar, bilimsel bilginin hızlı bir şekilde geniş kitlelere ulaşmasında en etkin bilgi kaynaklarıdır. 2005 yılına ait sürelî yayın işletim giderleri 36.294.000.000 dolardır. Aynı yıl işletim gelirleri ise 45.365.000.000 dolar olarak gerçekleşmiştir (Tablo 8) (Census.gov, 2009b).

(Tablo 8): Sürelî Yayın İşletim Gelirleri ve Giderleri

İşletim Gelirleri	2004	2005
Basılı	29.375.000.000\$	30.991.000.000\$
Çevrim İçi	1.461.000.000\$	1.713.000.000\$
Diğer Medya	391.000.000\$	428.000.000\$
Toplam	42.290.000.000\$	45.365.000.000\$

İşletim Giderleri	2004	2005
Personel	12.847.000.000\$	13.644.000.000\$
Materyal, Donanım V.S.	1.531.000.000\$	1.521.000.000\$
Yazılım, Elektrik V.S.	7.335.000.000\$	7.701.000.000\$
Diğer	12.830.000.000\$	13.429.000.000\$
Toplam	34.583.000.000\$	36.294.000.000\$

Bilgi Sistemleri

Eylül 2000 tarihinde resmi olarak hizmete giren “firstgov” üç yılı aşkın bir süre için 100 milyon doların üstünde bir bütçe ile e-devleti desteklemek amacıyla kurulmuştur (Muir ve Oppenheim, 2002a, s.182). Ancak Ocak 2007 yılında resmi olarak adını “usa.gov” olarak değiştirilmiştir (Usa.gov, 2009). Site bir Amerikan vatandaşının ihtiyaç duyacağı tüm bilgileri içerecek biçimde hazırlanmıştır. Temel hedef vatandaş-merkezli bir e-devlet yapısı oluşturabilmektir.

Aynı yıllarda içeriğinin büyük bir kısmı “firstgov” ile tekrarlar içeren “blueprint” adında, devlet rehberi olarak da tanımlanabilecek bir web sitesi daha bulunmaktaydı. Ancak gerek tekrarlar gerekse “firstgov” web sitesi nedeniyle iptal edilmiştir.

Bir diğer önemli bilgi sistemi Information Technology Association of America tarafından hizmete sunulan itaa.org adlı web sitesidir. Bu sitede, e-ticaret, e-sağlık, e-öğretim, vergi, göçmenlik, bilgi güvenliği ve entelektüel mülkiyet hakları gibi pek çok alan ve bunlara bağlı alt alanlardaki bilgi hizmeti ve çalışma gruplarıyla bu alanlarda ilerleme sağlanması hedeflenmiştir (Information Technology...2009).

National Union Catalog 1901 yılında Kongre Kütüphanesi'nin bir toplu katalog projesi olarak ortaya çıkmıştır. 754 cilt ve 528.000'den fazla sayfadan oluşur. Ayrıca *National Union Catalog of Manuscript Collection (NUCMC) OCLC WorldCat* üzerinden çevrim içi taranabilecek durumdadır (National Union Catalog...2009).

Ohio College Library Center 1967 yılında Ohio Devlet Üniversitesi'nin kaynaklarının paylaşılması ve giderlerin azaltılması amacıyla bilgisayarla işlenebilen bir sistem geliştirilmiştir. 1981 yılında resmi olarak ismi Online Computer Library Center olarak değişti ve ABD'de 69.000'den fazla kütüphanenin, dünya çapında 112 ülkenin üye olduğu bir bilgi sistemi halini almıştır (Oclc.org. 2009). *WorldCat ABD* kütüphanelerinin kataloglarına ulaşılabilen olan dünyanın en büyük toplu katalogudur ve 90'dan fazla ülkenin ve 10.000'den fazla kütüphanenin ve 1.2 milyardan fazla kaynağının taranabileceği ABD orijinli bir bilgi sistemidir.

Diğer önemli bilgi sistemleri:

- National Institute of Standards and Technology
- Information Technology Laboratory
 - Yazılım donanım

- Ağ teknolojileri
- Bilgi güvenliği
- Bilgi erişim
- US network Research Services
- Institute of Education Science
- National Center for Education Statistics

1997 yılında Beyaz Saray “Global Elektronik Ticaret” çerçeve programı oluşturdu ve bu programa göre e-imza, vergi, güvenlik ve mahremiyet ve tüketicinin korunması konusunda çalışmalar yapılmıştır (Muir ve Oppenheim, 2002c, s.370-317).

Bilgi Altyapısı

1999 Haziran raporuna göre ABD’de dijital uçurumun genişlemeye devam ettiği ve internet erişim uçurumunun, yüksek ve düşük gelir grubuna sahip olanlar arasında, ırk ve nesiller arasında ve kırsal ve kentsel bölgeler arasında genişlediği ifade edilmiştir (Muir ve Oppenheim, 2002b, 269). Bu rapordan sonra 1994’deki devlet okullarının %35 olan internet bağlantısı oranının %95’e, bağlantısı olan sınıf sayısının %63’e çıktığı, 1994 yılında 23 milyon dolar olan eğitim teknolojileri bütçesinin 2000 yılında 766 milyon dolara çıktığı ve 2000 yılında okul ve kütüphanelerin telekomünikasyon altyapı hizmetleri için 5,6 milyon dolar bütçe ayrıldığı görülmektedir (Muir ve Oppenheim, 2002b, s.269).

Muir ve Oppenheim, *National Information Infrastructure* oluşumunun öncelikli hedeflerini şu şekilde belirlemişlerdir (2002a, s.182):

- Sağlık maliyetlerinin azaltılması ve tele-tıp kullanımı ile sağlık hizmetlerinin kalitesinin yükseltilmesi,
- Yüksek-kalite, düşük-maliyet hizmet sunmak,
- Çocukları 21. yüzyıla hazırlamak,
- Eğitim materyallerini evlere göndererek her yaşta öğrencinin okula ya da koleje gitmek zorunda kalmaması,
- Teknolojik yeniliklerin teşviki,
- Elektronik bilgi teknolojisinin geliştirilmesi,
- Evrensel erişim uzantısı,

- Entelektüel mülkiyet haklarının korunması,
- Federal bilgi kaynaklarının geliştirilmesi,
- Bilgiye halkın erişiminin geliştirilmesi,
- Yaşam boyu eğitimin desteklenmesi
- Daha katılımlı ve daha açık bir demokrasinin federal ve devlet düzeyinde yaratılması.

2007 ortası ve 2008 ortası arası İnternet trafiği %53 oranında artmıştır ki bu artış bir önceki yıla göre %63 daha düşüktür. Toplam İnternet kapasitesi, toplam internet trafiğinden daha hızlı artmıştır. 2007–2008 yılları arasında ortalama trafik kullanım düzeyi %31’den %29’a düşerken, tepe kullanımı da %44’den %43’e düşmüştür. İnternet trafiği hızla büyürken, kapasite aynı kalmıştır (Telegeography.com, 2008)

İnternet bağlantı oranı hem akademik hem okul hem de halk kütüphanelerinde %90’ların üzerindedir. En yüksek oran %98, 7 ile halk kütüphanelerine aittir. Bunu %94,6 ile akademik kütüphaneler izler (Ala.org, 2009).

2008 verilerine göre 303.824.646 olan nüfusun 220.141.969’u yani %72,5’u internet kullanıcısıdır. 2000 ve 2008 yılları arasındaki internet kullanıcısı artış oranı ise %130,9 olarak gerçekleşmiştir (Internetworldstats.com, 2009).

Veri işleme, servis sağlayıcı ve bağlantılı hizmetlerin 1997 ve 2002 yılları arasındaki gelir artışı %74 artmıştır (Census.gov, 2009a). 2002 yılı verilerine göre bu alanlardaki çalışan sayısı 434.276, ödenen ücret miktarı 21.627.000.000 dolar, elde edilen gelir 53.089.000.000 dolar, kuruluş sayısı ise 13,769 olmuştur.

Haziran 2008 rakamlarına göre OECD üye ülkeleri arasında genişband abone sayısında ABD 75.009.521 ile birinci sıradadır (Oecd.org, 2008).

Ancak genişband internet bağlantısı hızında aynı başarıyı gösterdiğini söylemek mümkün değildir. ABD’de ortalama tüketici internet bağlantısı hızı 8,9 Mbps (Oecd.org, 2008). Bu rakam OECD üyesi diğer 18 ülkenin ortalama hızlarından çok daha yavaştır. OECD’nin raporlarında Japonya’nın ortalama bağlantı hızı 93,7 Mbps, Fransa’nınki 44,2 Mbps, Güney Kore’nininki 43,3 Mbps ve Türkiye’nininki 1,39 olarak yer almaktadır (Chip.com, 2008).

Genişband teknolojisinde ABD %29 oranı ile en yüksek pazar payına sahip ülke konumundadır. ABD'yi Japonya (%12), Almanya (%9) ve İngiltere-Fransa (%7) izlemektedir. Kalan 25 ülkenin toplam pazar payı ise %36'dır (Oecd.org, 2008).

Bilgi Politikası

ABD'de Kongre'nin geçen 200 yıl içinde daima bir bilgi politikası olduğu ifade edilmektedir (Liu, 1996). Kongre'ye göre ekonomik, politik ve kültürel hayata katılım fırsatları iletişim ve bilgi hizmetlerine erişim ve bu hizmetleri kullanabilme ile ilgilidir (Muir ve Oppenheim, 2002b, s.269).

Thompson (2008, s.97), ABD'nin bilgi politikasına ait ilk belgenin çok da atıf yapılmayan 1791 yılına ait olan "Bill of Right" olduğunu ifade etmektedir.

1960'lı yıllarda bu olgu dile getirilmeye başlanmıştır ve 1963 yılında yayınlanan ve Weinberg tarafından hazırlanan rapor bu alanda ilk olma özelliği taşımaktadır (Duff, 2004, s.72).

1966 yılında Başkan Johnson tarafından "*US Freedom of Information Act*" imzalanarak yürürlüğe girmiştir .

Bilgi politikası üzerinde ilk resmi rapor Nixon döneminde 1976 yılında yayınlanan Rockefeller Raporu'dur (Orna, 2008, s.549).

1985 yılında ABD Yönetim ve Bütçe Ofisi " Federal Bilgi Kaynaklarının Yönetimi" adlı bir genelge yayınlanmıştır. Bu genelgede vurgulanan konular şunlardır (Liu, 1996):

- Bilginin toplanması,
- Bilginin paylaşımı,
- Ekonomik ve maliyet konuları,
- Bilginin yayılması, dağıtılması ve yayınlanması,

Ulusal bilgi politikasındaki 9 konu ise 1986 yılında şu şekilde belirlenmiştir:

- Telekomünikasyon, broadcasting ve uydu yayını,
- Uluslararası iletişim ve bilgi politikası,
- Kütüphane ve arşiv politikası,
- Bilginin yayımı, güvenilirliği ve gizlilik hakkı,

- Bilgisayar güvenliği yasası ve suçları,
- Entelektüel mülkiyet hakları,
- Eğitimde bilgi teknolojileri, rekabet ve buluşları,
- Federal bilgi kaynakları yönetimi,
- Yönetim bilgi sistemleri.

Bilgi politikasındaki temel doküman ise 1990 yılında U.S. National Commission on Libraries and Information Science (NCLIS) tarafından oluşturulmuştur. Burada temel olarak vurgulanan bilgiye açık ve sınırsız erişimdir (Liu, 1996).

1993 yılında ise Clinton tarafından oluşturulan *Information Infrastructure Task Force* oluşumu içinde 1994 yılında *A Working Group of Intellectual Property Rights* oluşturulmuştur (Liu, 1996).

Ulusal bilgi politikasının geliştirilmesindeki temel konu iletişim devriminden bütün Amerikalıların yararlanabildiğinden emin olabilmek için özel sektör ile nasıl birlikte çalışması gerektiğidir (Gore, 1994).

1996 yılında Başkan Bush tarafından yürürlüğe sokulan “*The Electronic Freedom of Information Act Amendments*” 1986 yılında “*The Freedom of Information Act*” ‘e yapılan eklemeler dışındaki en önemli yeniden yazıdır (Muir ve Oppenheim, 2002d, s.475). Böylece elektronik ortamda depolanan bilgiye erişim hakkı da koruma altına alınarak bilgi kaynağı hangi formatta olursa olsun bilgi ihtiyacının karşılanması gerekliliği benimsenmiştir..

Bilgi politikasının oluşturulması ve uygulanması alanında özellikle kütüphanecilik derneklerinin önemli bir rolü olduğu görülmektedir. ABD’de de kütüphanecilik alanında aktif olarak çalışan ve bilgi politikası çalışma grupları olan derneklerden birkaçı ALA, ARL, MLA ve ACRL’dir.

ABD bilgi politikasında bir diğer önemli unsurun beyin göçü olduğu yazarlar tarafından dile getirilmektedir. Touraine (2004), ileri teknolojilerde Asya ülkeleri başta olmak üzere birçok ülkenin iyi durumda olduğunu, ama Amerikan üstünlüğünün özellikle üniversite sisteminden kaynaklandığını; üniversitelerin bir pompa görevi gördüğünü, seçkinlerin çekilip en iyilerini alıkonulduğunu ve bu sistemin bilginin politikası açısından büyük bir üstünlük sağladığını belirtmektedir (aktaran;Uçkan,2006,

s. 28). Touraine'e göre Amerikan üstünlüğü, bilginin edinilmesinde, üretilmesinde ve dönüştürülmesindedir.

Sonuç

Bilgi altyapısının daha iyi gerçekleştirilebilmesi için Shin, Kim ve Lee çeşitli öneriler getirmektedir (2006, s.57). Bunlardan ilki kurum içi teknik destek sağlanmasıdır. İkincisi, açık erişim yaklaşımının benimsenmesidir. Bir diğer öneri küçük ölçekli hareket planlarının içine yönetsel otoritelerinde dâhil edilmesidir. Sonuncusu ise *e-devlet*, *National Information Infrastructure* gibi gelişmelerin halkı nasıl etkilediği konusunda araştırmaların yapılarak sonuçların değerlendirilmesidir. Bearman (1986, s. 116) bilgi profesyonellerini, bu alanda ve bilgi politikasının geliştirilmesinde önderlik etme rolünü üstleneceğini ifade etmektedir. ABD'de bilgi bilimcilerin bu konuda ne yapması gerektiği konusunda getirilen öneriler ise şunlardır (Bearman, 1986, s. 117): Bilgi bilimciler;

- Konuya aşina olmalı,
- Okumalı,
- Tartışmalı,
- Farklı bakış açısına sahip insanlarla münazara etmeli,
- Politika üretenlere bu konudaki fikirlerini paylaşmalı,
- Bilgi politikası üzerinde çalışmalı

Ulusal düzeyde bilgi politikası, uluslararası çevre, politik sistem ve teknolojik koşullardan daha çok etkilenmektedir (Liu, 1996). Dolayısıyla bilgi politikalarındaki değişim ve gelişim bu koşullar göz önüne alınarak yapılmalıdır.

ABD bilgi politikasında en önemli faktör insandır. E-devlet, e-egitim, e-sağlık, bilgi sistemleri, bilgi altyapısı, bilgi hizmetleri yani bilgi politikası içinde yer alan her unsur bir Amerikan vatandaşının ihtiyaçlarına en iyi düzeyde cevap verebilecek şekilde oluşturulmaya çalışılmaktadır. Gelişen ve değişen ABD bilgi politikasına temel olan konu ise bilgiye duyulan gereksinimi en kısa zamanda, en kolay şekilde, gereksinim duyulan anda, her ABD vatandaşına hiçbir ayırım gözetilmeksizin sağlanmasıdır.

KAYNAKÇA

- Academic Libraries. (2006) *Academic Libraries: 2006 first look*. U.S Department of Education and National Center for Educational Statistics, ed. B. Holton, L. Hardesty ve P. O'Shea 2008. 1 Ocak 2009 tarihinde <http://nces.ed.gov/pubs2008/2008337.pdf> adresinden erişildi.
- Ala.org. (2006). 1 Ocak 2009 tarihinde <http://www.ala.org/ala/aboutala/hqops/library/libraryfactsheet/alalibraryfactsheet22.cfm> adresinden erişildi.
- Ala.org. (2008). 1 Ocak 2009 tarihinde <http://www.ala.org/ala/aboutala/hqops/library/libraryfactsheet/alalibraryfactsheet1.cfm> adresinden erişildi.
- Ala.org. (2009) 1 Ocak 2009 tarihinde <http://www.ala.org/ala/aboutala/hqops/library/libraryfactsheet/alalibraryfactsheet26.cfm> adresinden erişildi.
- ARL Statistics. (2008). 1 Ocak 2009 tarihinde <http://www.arl.org/bm~doc/arlstat07.pdf> adresinden erişildi
- Bearman, T.C. (1986). National information policy: an insider view. *Library Trends*, Summer, 105-118. 1 Ocak 2009 tarihinde Academic Search Premier veri tabanından erişildi.
- Census.gov. (2005). 1 Ocak 2009 tarihinde <http://www.census.gov/econ/www/servmenu.html> adresinden erişildi
- Census.gov. (2009a). 1 Ocak 2009 tarihinde http://quarterhorse.dsd.census.gov/TheDataWeb_HotReport/servlet/HotReportEngineServlet?emailname=bh@boc&filename=rev2.hrml&20071127090603.Var.NAICS2002=5182&forward=20071127090603.Var.NAICS2000# adresinden erişildi.
- Census.gov. (2009b). 1 Ocak 2009 tarihinde <http://www.census.gov/compendia/statab/tables/09s1096.xls> adresinden erişildi.
- Chip.com. (2008). 1 Aralık 2008 tarihinde http://www.chip.com.tr/konu/Hedef-1-Gbps-internet-Diger-ulkelerde-internet-hizlari_7478_2.html adresinden erişildi.
- Digest of Education Statistics. (2007). 1 Ocak 2009 tarihinde http://nces.ed.gov/programs/digest/d07/ch_2.asp adresinden erişildi.
- Duff, A. (2004). The past, present and future of information policy. *Information Communication and Society*. 7(1), 67-87. 1 Ocak 2009 tarihinde IngentaConnect veritabanından erişildi.
- Global Library Statistics. (2003). 1 Ocak 2009 tarihinde <http://www.google.com.tr/search?num=100&hl=tr&newwindow=1&client=firefox-a&rls=org.mozilla.tr:official&hs=8bK&sa=X&oi=spell&resnum=0&ct=result&cd=1&q=global+library+statistics&spell=1> adresinden erişildi.
- Gore, A. (1994). *The statement on NII. National Information Infrastructure: progress report*, September, 1993-1994. US Information Infrastructure Task Force. Washington D.C.

- Hız, G. (2005). Avrupa birliği bilgi politikası: gelişmiş ülkelerdeki bilgi politikalarının az gelişmiş ülkelere ışık tutması. A. Yıldızeli, H. K. Bahşişoğlu, B. Bulgun, ve F. Başar (Yay. Haz), *ÜNAK '05 Bildiriler* içinde (ss.280-293). İstanbul: Kadir Has Üniversitesi.
- Internetworldstats.com.(2009). 1 Ocak 2009 tarihinde <http://www.internetworldstats.com/> adresinden erişildi.
- Information Technology Association of America. (2009). 1 Ocak 2009 tarihinde www.ita.org adresinden erişildi.
- Liu, Y.Q. (1996). The impact of national policy on developing information infrastructure nationwşde issues in P:R: China and the U.S. *Libri*, 46(4), 175-183.
- McClure, C ve Dugan, R. (1996). Libraries and federal information policy. *Journal of Academic Librarianship*.22 (3), 214-219.
- Montviloff, V. (1990). National information policy: a handbook on the formulation, approval, implementation and operation of a National Policy on Information. Paris: UNESCO.
- Muir, A ve Oppenheim, C. (2002a). National Information Policy developments worldwde I: electronic government. *Journal of Information Science*, 28, 173-186.1 Ocak 2009 tarihinde www.sagepub.com adresinden erişildi.
- Muir, A ve Oppenheim, C. (2002b). National Information Policy developments worldwde II: universal access-adressing the digital divide. *Journal of Information Science*, 28, 236-273.1 Ocak 2009 tarihinde www.sagepub.com adresinden erişildi.
- Muir, A ve Oppenheim, C. (2002c). National Information Policy developments worldwde I: e-commerce. *Journal of Information Science*, 28, 345-373.1 Ocak 2009 tarihinde www.sagepub.com adresinden erişildi.
- Muir, A ve Oppenheim, C. (2002d). National Information Policy developments worldwde I: copyright, Freedom of Informational data protection. *Journal of Information Science*, 28, 437-481.1 Ocak 2009 tarihinde www.sagepub.com adresinden erişildi.
- National Union Catalog of Manuscript Collection. (2009). 1 Ocak 2009 tarihinde www.loc.gov/coll/nucmc adresinden erişildi.
- Oclc.org. (2009) 1 Şubat 2009 tarihinde <http://www.oclc.org/about/history/default.htm> adresinden erişildi.
- Oecd.org. (2008). 1 Şubat 2009 tarihinde <http://www.oecd.org/sti/ict/broadband> adresinden erişildi.
- Orna, E. (2008). Information policies: yesterday, today, tomorrow. *Journal of Information Science*, 34 (4), 547-565. 1 Ocak 2009 tarihinde www.sagepub.com adresinden erişildi.
- Public Libraries Survey (2008). 1 Ocak 2009 tarihinde <http://harvester.census.gov/imls/pubs/Publications/PLS2006.pdf> adresinden erişildi.

- Reitz, J.M. (2009). Online dictionary for library and information science. 1 Ocak 2009 tarihinde <http://lu.com/odlis/> adresinden erişildi.
- Sağsan, M. (2001). Gelişmişliğin Vazgeçilmez Unsuru: Ulusal Bilgi Politikası, *Stratejik Analiz* (15). 1 Ocak 2008 tarihinde <http://www.baskent.edu.tr/~msagsan/downloads/UBP.pdf> adresinden erişildi.
- Sihn, D.H, Kim, W.Y ve Lee, D. H. (2006). Future public information infrastructure: lessons from four US case studies. *Info*, 8 (3) 47-59 Emerald veri tabanından 1 Ocak 2009 tarihinde erişildi.
- Telegeography.com. (2008). 1 Ocak 2009 tarihinde http://www.telegeography.com/cu/article.php?article_id=24888 adresinden erişildi.
- Thompson, K.M. (2008). US information infrastructure and the libraries: a case study in democracy. *Library Review*, 57, 2, 96-106. 1 Aralık 2008 tarihinde Emerald veri tabanından erişildi.
- Toplu, M. (2006). “Ulusaldan evrensele enformasyon politikası: süreçler değişimler,” *Bilgi...*/ed. H. Odabaş ve H. Anameriç. Ankara: Referans Yayıncılık. Kitabı İçinde: 129-166.ss.
- Touraine, A. (2005, 24 Nisan). Alain Touraine söyleşisi. *Radikal Gazetesi*.
- Uçkan, Ö. (2006). Bilgi Politikası ve Bilgi Ekonomisi: Verimlilik, İstihdam, Büyüme ve Kalkınma. *Bilgi Dünyası*, 7(1), 23-48. 1 Aralık 2008 tarihinde <http://www.unak.org.tr/BilgiDunyasi/ozguruckan.htm> adresinden erişildi.
- Usa.gov. (2009). 1 Şubat 2009 tarihinde <http://www.usa.gov/About.shtml> adresinden erişildi.